

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

298 י' א' תש"ס / 1969
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,
ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: הארת שם שד"י בקדש הקדשים.

היום הזה ויתוקנו כל השמות שפגמתי בהם ויעלו כל נצוצי הקדושה שנפלו אל הקליפה אל שורשם העליון 'חיל בלע ויקיאנו מבטנו יורישנו אל', בזכות ספר התורה הזה ובזכות קדושת היום וברוב רחמך וברוב חסדיך. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי. ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו וגו'. ע"כ.

והיינו, כיון שכל כניסתו של כהן הגדול אל קדש הקדשים היא על ידי שם שד"י המאיר בו, וכל יהודי ויהודי ביום הכיפורים זוכה לבחינה זו, לכן מיד עם כניסת היום הקדוש מתקנים פגם נורא זה כדי להאיר בו שם קדוש שד"י.

והנה הירושלמי במסכת יומא (כז.) על הפסוק בענין עבודת כהן גדול בקדש הקדשים "וכל אדם לא יהיה באהל מועד" אומר: אפילו אותן שכתוב בהן "ודמות פניהם פני אדם", לא יהיו באהל מועד. ע"כ. כלומר, אפילו מלאכים שדמות פניהם הם "פני אדם", אסור להם להיות באהל מועד, בשעה שהכהן גדול עבד עבודתו בקדש הקדשים.

ממשיך הירושלמי ומספר: ארבעים שנה שימש שמעון הצדיק את ישראל בכהונה גדולה, ובשנה האחרונה אמר להן, בשנה הזאת אני מת. אמרו לו: מהיכן אתה יודע? אמר להן: כל שנה ושנה שהייתי נכנס לבית קדש הקדשים, היה זקן אחד לבוש לבנים ועטוף לבנים נכנס עמי ויוצא עמי, ובשנה הזו נכנס עמי ולא יצא עמי.

שואל הירושלמי: והא כתיב "וכל אדם לא יהיה באהל מועד", אפילו אותן שכתוב בהן "ודמות פניהם פני אדם" לא יהיו באהל מועד, אם כן, כיצד נכנס עמו זקן אחד? השיב על כך רבי אבהו: מה אמר לי דהוה בר נש, אני אומר הקב"ה היה.

דברים אלו מובאים גם במדרש (ויק"ר כא, יב) ושם המדרש מוסיף, ששאלו את רבי אבהו, כיצד אם כן הכהן הגדול נכנס לקדשי הקדשים, ומתרחץ המדרש: אלא כהווא דאמר רבי פינחס, בשעה שהיה רוח הקודש שרוי עליו היו פניו בוערות כלפידים עליו, הדא הוא דכתיב "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא". ע"כ.

שואל על כך בפירוש מתנות כהונה, הלוא רבי אבהו עצמו מודה שגם מלאך אסור לו להיכנס לקדשי הקדשים, שהרי זה גרם לו לומר כי הזקן שהיה לבוש לבנים שנכנס עם שמעון הצדיק לא היה אלא הקב"ה עצמו, אם כן איך מתרחץ רבי אבהו שהכהן הגדול נכנס משום שלא היה אדם אלא מלאך, הלוא גם מלאך אסור לו להיכנס?

ותירץ המגיד מקו'ניץ בספרו עבודת ישראל (יום הכיפורים חמש טבילות), כי רק מלאך שהוא בחינת "פני אדם" לא היה רשאי להיכנס, אבל שרף שהוא יותר גבוה ממלאך מותר לו להיכנס

הלבוש (סימן תר"ט) הביא טעם מדוע אומרים עשרה וידוים ביום הכיפורים, כנגד עשר פעמים שהיה מזכיר כהן גדול את השם ביום הכיפורים, שלש פעמים בכל וידוי ואחד בגורלות שאמר "לה' חטאת".

וצריך ביאור, מה השייכות בין עשרת הוידוים לאמירת שם המפורש על ידי כהן גדול.

מצינו כי כל יהודי שם המפורש חקוק עליו, כן כתב האר"י הקדוש בליקוטי תורה (סוף פרשת לך לך) שעל ידי מצות מילה חקוק בגוף היהודי שם שד"י, כי קודם המילה יש בו אות ש' על ידי הרמת שתי הידיים כלפי מעלה והראש באמצע שהיא צורת ש', וכן יש בו אות ד' כאשר ירים רק את ידו השמאלית ישר כנגד גופו שהיא צורת ד', ואות י' משם שד"י נשלמת בו על ידי מצות מילה כשמתגלה העטרה על ידי הפריעה.

וכאשר חס ושלום נכשל יהודי בעבירה הוא מכהה ומחשיך את שם המפורש החקוק עליו, ועל ידי אמירת וידוי הוא מאיר חזרה את שם המפורש שעליו ולכן מזכירים עשרה וידוים כנגד עשר פעמים שם המפורש שאומר כהן גדול ביום הכיפורים.

והנה אם בכל עבירה הוא מכהה את שם המפורש, על ידי פגם הברית פוגם הוא באות יו"ד של שם שד"י החקוק עליו, ונעשה ש"ד ח"ו. ומצינו אצל כהן הגדול שהיה נכנס אל קדש הקדשים ביום הכיפורים בזכות מצות מילה, כמו שנאמר "בזאת יבוא אהרן אל הקודש" זו מצות מילה שנאמר בה "זאת בריתי". היינו, שהיה אצלו שלמות שם שד"י, ועל ידו יכול היה להיכנס אל קודש הקדשים.

לכן עם פתיחת יום הכיפורים אומרים את תפילת כל נדרי שעיקר עניינה היא להביא כפרה על חטא נורא זה, וכמו שכתב החיד"א (מורה באצבע אות ע"ו): יתאמץ האדם בליל יום הכיפורים באמירת "כל נדרי", ויבקש מחילה על אשר פגם באות ברית קודש, ומחילה על הנדרים ושבועות. ויכון לבטל אותם.

ורבינו האר"י זיע"א כתב, שמי שמחזיק את ספר התורה סגולה היא לכפר על עוון הברית, וכן על עוון נדרים ושבועות. והוסיף ואמר, שיש לחבק את ספר התורה בשתי ידיו וינשקו שבע נשיקות כי יש סוד בדבר שעל ידי שבעה הבלים שיוצאים מפיו בעת הנישוק יוצאים שבעה סינגורים עליו בשמים ויחד עם זאת יתוודה ויבכה בחרטה על עוונותיו ובכך מובטח לו שימחלו לו כל עוונותיו.

וכתב בכף החיים (סי' תר"ט אות ט"ו) שבעת שמחבק ומנשק ספר התורה יבקש: יהי רצון מלפניך ה' אורי"א שתמחול לי על כל מה שחטאתי לפניך בעוון שז"ל ובעוון נדרים ושבועות מנעורי ועד

באהל מועד, וזהו שאמרו על הכהן הגדול "בשעה שהיה רוח הקודש שרוי עליו היו פניו בווערות כלפידים".

ולפי דרכינו יש לומר, שנעשה בבחינה יותר גבוהה מן המלאכים, כיון ששם המפורש חקוק עליו וכאשר הוא מאיר בשלמותו נעשה בבחינה גבוהה מן המלאכים.

כמו כן מצינו אצל השופר שאומרים עליו חז"ל (ראש השנה כו.) "כיון דלזכרון קא אתי, כלפנים דמי". והיינו, בתקיעת שופר כל יהודי חשוב ככהן גדול הנכנס אל קדש הקדשים. ועל פי דרכינו יש לתת בזה טעם, על פי המובא בשער הכוונות (ענייני ראש השנה דרוש ט) לכוין בתקיעת שופר שמספר הטרומטין הם תת"ק שהוא מספר שד"י במילואו ש"ן דל"ת יר"ד עם מספר אלהים פשוט. ע"כ. והיינו, על ידי תקיעת שופר מתעורר שם שד"י להאיר על האדם, והוא השם המאיר אצל כהן גדול בעת כניסתו אל הקדשים ביום הכיפורים, ולכן תקיעת שופר בבחינת כניסה אל קדש הקדשים.

על פי יסוד זה נבוא ונבאר מדוע קרח דרש כהונה, שכן בספר נפלאות מתורתך (להרה"ג ר' יצחק רצאבי שליט"א פ' קרח עמ' ס"א) כתב שמצא בקובץ ליקוטים כת"י: מה ראה קרח שהחליק עם משה, שבתחילה היה קרח מלא בוא"ו קורח, שהוא בגימטריא שד"י, ולפיכך נטל משה הוא"ו ונשאר קרח, עכ"ל. וכ"כ בספר הרמזים לרבינו יואל (דף קמ"ג) דע כי קרח היה מתעסק בסוד שד"י לפי שמנין קרח כמנין שד"י, אלא קרח חסר ששה וכו', ביקש על אותן שש מעלות ולא יכל. ע"כ.

ולפי דרכינו כשראה קורח שם שד"י חקוק עליו, חשב כי ראוי הוא לכהונה גדולה ולהיכנס לקדש הקדשים, לכן דרש כהונה.

*****

בספר מאור עיניים (פרשת האזינו) כתב בענין מחלוקת חכמים ביומא (פה): בדין כפרת יום-הכיפורים: רבי אומר: יום-הכיפורים מכפר גם בלי תשובה. "עיצומו של יום מכפר". וחכמים אומרים: יום-הכיפורים מכפר רק לשבים בתשובה ואינו מכפר לשאינם שבים.

והקשה, כיצד רבינו הקדוש סובר שיום הכיפורים מכפר אף לשאינם שבים הא אמרו "כל האומר הקב"ה ותרן וכו"?

ולכן מחדש, שאין כוונת רבינו הקדוש שלא עושה תשובה, אלא שיש עבירות שלא מועילה להם תשובה וכדברי הזוה"ק (פרשת ויחי דף ר"ח) לענין פגם הברית. יעו"ש. אולם חידוש רבינו הקדוש שיום הכיפורים מכפר אף לעבירות אלו שאין עליהם תשובה.

ויש לומר שחידוש זאת רבי יהודה הנשיא, כיון שמצינו על קדושתו העצומה כמבואר בשבת (ק"ה): שנקרא "רבינו הקדוש", כיון שלעולם לא הוריד ידו מתחת לאבנטו. ומגודל קדושתו והתגברותו על יצרא דעריות זכה לתק שיהיה כח של תשובה גם על החטא החמור הזה.

בזה נבוא ונבאר את בדרי הגמרא בעבודה זרה (יז.) על רבי אלעזר בן דורדיא שנכשל במידת הקדושה בצורה מופלגת מאוד, עד שאחת הנשים העירה לו שאין לו דרך חזרה, התעורר מכך והלך וישב בין שני הרים וגבעות אמר "הרים וגבעות בקשו עלי רחמים". אמרו לו: עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו ... אמר: שמים וארץ בקשו עלי רחמים, אמרו, עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו... אמר: חמה ולבנה בקשו עלי רחמים, אמרו לו, עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו... אמר: כוכבים ומזלות בקשו עלי רחמים, אמרו לו, עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו... אמר, אין הדבר תלוי אלא בי, הניח ראשו בין ברכיו וגעה בבכיה עד שיצתה נשמתו. יצתה בת קול ואמרה: רבי אלעזר בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא. בכה רבי ואמר: יש קונה עולמו בכמה שנים ויש קונה עולמו בשעה אחת, ואמר רבי, לא דיין לבעלי תשובה שמקבלין אותן אלא שקורין אותן רבי. ע"כ.

וצריך להבין מהו "ולא עוד אלא שקורין אותן רבי"?

ויש לומר, כי כל חזרתו בתשובה של רבי אלעזר בן דורדיא היתה בזכות רבינו הקדוש, שתיקן שניתן לעשות תשובה גם על עוון החמור של פגם הקדושה, ולכן נקרא "רבי" על שמו של רבינו הקדוש.

ויש לומר כי כוחו של רבינו הקדוש בא לו מיעקב אבינו, שכן גילה לנו המגלה עמוקות (ואתחנן אופן פ"ג) שרבינו הקדוש הוא גלגולו של יעקב אבינו, ולכן נקרא רבי יהודה הנשיא נוטריקון ניצוץ של יעקב אבינו, ומצינו אצל יעקב אבינו שלמות במידת הקדושה כמו שאמר (ויחי מ"ט, ג): "בְּכָרִי אֶתָּה לְחַיֵּי וְרֵאשִׁית אוֹנִי". וכתב רש"י: היא טיפה ראשונה שלו שלא ראה קרי מימיו. ע"כ.

ביום הכיפורים מתעורר כוחו של רבינו הקדוש שתועיל לנו תשובה אפילו על החטאים שאין עליהם תשובה.

*****

מגלה לנו הזוה"ק, כי השעיר לעזאזל הנזרק בהר ונעשה אַבְרִים אַבְרִים, הוא בכדי לתת לשטן את חלקו כדי שלא יקטרג עלינו. אולם מוסיף ואומר הזוה"ק, שעל ידי נתינה זו לשטן, לא רק שמשתיקים אותו לבל יקטרג עלינו, אלא אף הוא ממליץ טוב בעדינו.

רבינו יוסף חיים בספרו עוד יוסף חי הביא משל בזה, מלך אחד שהיה לו יועץ בכיר יהודי, יום אחד יצא המלך עם היועץ לרחוב בכרכרה, וכל העם יוצא לפני המלך ומריע לו, לפתע באיזה קטע מסויים הוא שם לב שאחד מן האנשים שר שירים בגנות היהודים, שלא מצא חן בעיניו שהמלך מרומם את היהודים. המלך ששמע זאת כעס מאוד וציוה על יועצו היהודי, שיחתוך את לשונו של איש זה על כך שדיבר בגנות היהודים.

היועץ היהודי קרא לאיש והביא לו מתנות לרוב ושלחו, כעבור תקופה שוב עבר המלך באותו איזור ושוב הוא רואה את אותו אדם שר, אבל הפעם שר בשבחם של היהודים, שאל המלך את היועץ: הרי צייתי עליך לחתוך את לשונו מדוע לא עשית זאת? השיב לו היועץ: אכן עשיתי כציווי של המלך, חתכתי את לשונו ושמתיו לו לשון אחרת שמדברת בשבח של היהודים. אך עדיין כעס המלך על היועץ שלא עשה את ציווי המלך, אמר לו היועץ, דע לך מלכי עשיתי כן למענך ולמען כבודך, אם הייתי חותך את לשונו היו אומרים העולם, שאכן האיש הזה צדק אלא שכאן יש סתימת פיות וחתכו את לשונו, אבל עכשיו שהוא עצמו משבח את היהודים, מבינים כולם שאכן המלך צדק ומה שהוא אמר קודם אינו נכון.

אומר הבן איש חי, כך גם אם הקב"ה היה סותם את פיו של השטן לבל ישטין עלינו ביוה"כ, היו אומרים כל המקטרגים צודק הוא השטן מה שהוא קיטרג כל השנה, רק שעכשיו סותמים את פיו, אבל כשהוא עצמו חוזר ואומר שבחים על עם ישראל, מבינים שמה שאמר קודם לא היה נכון, ועל ידי זה לא מקטרגים על עם ישראל.

בזה פירש הבן איש חי את הפסוק שנאמר בפרשת תזריע "וראהו הכהן" הוא מיכאל שהוא כהן גדול בבית המקדש של מעלה, כדברי הגמרא במנחות (ק"י): אמר רב גידל אמר רב: זה מזבח בנוי ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן. ע"כ. "וראהו הכהן והנה נהפך הנגע ללבן" הנגע זה השטן הוא נהפך ללבן, לסגור על עם ישראל ממילא "כולו הפך לבן" כל המקטרגים נהפכו להמליץ יושר על עם ישראל, ויוצאים ישראל זכאים בדין.

בזה יש לבוא ולבאר מנהג ישראל, שלעת סיום החופה אומר החתן את הפסוק "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני וכו'" ולאחר מכן שובר את הכוס, והעם מריעים וצועקים "מזל טוב", וכבר יצאו נגד מנהג זה, הרי עתה הזכרת את ענין החורבן ומה המקום לצעוק בקול שמחה "מזל טוב"!!

אולם אפשר לקיים את המנהג, שעל פי קבלה ענין שבירת הכוס הוא נתינה לס"מ את חלקו, ויש לומר, כי אחר שהשטן מקבל את חלקו אזי לא רק שנסתמים טענותיו אלא במקום לקלל מתחיל הוא לברך, והוא עצמו צועק ואומר בעת שבירת הכוס "מזל טוב", ולכן מיד עם שבירת הכוס צועקים "מזל טוב".

בברכת גמר התימה טובה לקוראים ולכל בית ישראל.